

Pravijo, da je v njej vrednosti za kakih pet milijonov goldinarjev. In kaj bi ne? Ni lahko naštet, koliko je ondi videti zlata, srebra, biserov itd. Neki popolnoma zlati kelih tehta sam 5 starih funtov: — prekrasna zlata monštranca je kar — da tako rečem — obsejana z žlahtnimi kamni; tudi staro-šegno izgotovljena zlata skrinica, v katero na Veliki četrtek shranujejo sv. hostije, je velike vrednosti. Ko bi bila še kdaj prilika, priti v to zakladnico, bi pač hotel biti še bolj radoveden, na pr. Kdo ji je položil temelj, in od kod da prihajajo tako mnoge in zelo dragocene stvari. Menim pa, da smem svoje mnenje koj tudi izreči: gotovo največ jih je darovala tako zvana „mrtva roka“. (Kakor je znano, so imele nekaj imenitna svetišča tudi drugod navadno svoje zakladnice, [ali kakor je priprosto ljudstvo reklo, „šackamre“] i — ene jih imajo še zdaj. Tako na pr. poznam ono slovečega Marijinega Celja; — tudi „ostanke“ one pri sv. Frančišku Ksaveriju v Zgor. Savinski dolini sem si ogledati imel priliko, ki je morala biti nekaj tudi zelo imenitna in dragocena, kar se še zdaj da sklepati iz njenih „ostankov“. Naše dni je kaj tacega pač le redko kje več najti in videti.)

Poslovivši se od sprelepega božjega hrama mislil sem si: Bog ve, ali sploh še, in kdaj mi bo vnovič sreča in prilika obiskati in videti to veličastno svetišče. Zvedenci trdijo, da bo po skončanih popravah ta prvostolnica eno najkrasnejših svetišč v Evropi. In takrat — bi jo rad vidil še enkrat.

Kot nekaki dostavek k popisu prvostolnice moram pa vendar nekaj le še omeniti, in temu pristaviti tudi: žali! — Spoštovane gg. bralce zavrnem namreč na moj dotični sostavek v številki 37. „Novic“, kjer sem omenjal nekih novih poprav in preuredb. In res sem kmalu po tem bral v „Slovincu“ št. 204 z dne 7. sept. v dopisu iz Zagreba, da so ravno prejšnji teden, tedaj o pričetku septembra, začeli v stolni cerkvi popravljati svetišče (t. j. presvetišče). Znižali ga bodo namreč, da bo skoro enaki s srednjo ladijo. Delo bo trajalo najmanj 2 meseca, in tako dolgo ostane tudi stolna cerkev za občinstvo zaprta. Dopis je nadaljeval: Kaj bo z zvonikoma, nobeden še ne ve. Bila se je zbrala k ogledu komisija domačih, in nekaj tujih graditeljev — inženirjev, toda zdaj se sklep občinstvu še ni naznanil, če se je to tudi bilo obljubilo. Ko bi pretela kaka nevarnost, gotovo bi se to zgodilo. Brž ko ne se bosta zvonika dalje zidala, ker razpokline na zidu se vidijo bolj nevarne, nego so v resnici. Radi večje varnosti zidajo pri obeh zvonikih jake podpornje od zunaj kar je bilo tudi iz početka pri starih zvonikih izvedeno.“

Iz tega dopisa se pač da z novega sklepati, da morajo popravam sprelepe prvostolnice stati na čelu moške, ki svoji nalogi niso nikakor kos. Take trdne kamenite stvari, o katerih bi človek sodil, da so zgrajene za večnost, tako rekoč neposredno po zvršenji zopet rušijo, kolika škoda že le za potrošeni denar. Kako se bo pa vsled teh popravil vse dozdej po svetišči zgotovljeno zopet zaprašilo in oškodovalo. Tako se godi, ako ni pri taci

delih pravega in razumnega gospodarja. Ko bi imela nadškofija že novega nadpastirja, in to tacega, kakor si ga ves narod od najnižjega seljaka do najvišjega dostojanstvenika želi, potrebuje in od Boga goreče prosi, gotovo bi tudi pri popravi prvostolnice ne bilo toliko zmed.

(Dalje sledi.)

Novice.

Državni zbor.

V seji dne 29. novembra posl. Schlesinger odgovarja na zadnji govor Blochov in strastno napada žide. Žid ne mara fizično delati in se bavi samo z goljufijo. Pravice židov je treba vsaj toliko omejiti, da ne bodo mogli kristijanskih narodov več izsesavati. Posl. dr. Kronawetter zavrača predgovornika potem pa razmotrava zadnji Schwarzenbergov govor. Schwarzenberg govoril je preišljeno. Napovedal nam je boj zoper Oggersko in zoper dualizem, razdružitev monarhije in koncesije posameznim deželam. Kako to, da je grof Taaffe pri tem klicu boja zoper Oggersko tako pomembno molčal. Obstojče državnopravno razmerje se ne da siloma odpraviti, ne da bi se krčilo pravo. Klerikalci sovražijo Oggersko tudi za to, ker da židom živeti. Kakor l. 1848. bati se je novega atentata na svobodo. Govori se, da bo Avstrija izstopila iz trojne zveze ter se pridružila Rusiji in Franciji. To bi bilo nevarno naši svobodi. Čehi morejo narodno napredovati tudi brez državnega prava. Govornik izjavi, da misli glasovati zoper proračun. Govornika pokliče predsednik k redu, ker je na neki ugovor posl. dr. Luegerja temu očital, da bi navedel krive priče. Posl. dr. Schneider peča se tudi z židi in pravi, da mu je absolutizem ljubši, kakor parlamentarizem. Ustava dala je židom svobodo oropati kristjane. Predsednik pokliče Kronawettera v novič k redu, ker je v svojem govoru se nespodobno izrazil o spovedi in tako žalil katoliški čut. Posl. Gessmann odgovarja Kronawetteru in mu očita, da se je izneveril svojemu političnemu prepričanju. Prej je zabavljaj židom, zdaj duhovnikom in plemičem. Ali ne ve, da so na Oggerskem zatirani vsi Nemadjari. Tudi ne vem, kako je mogel proslavljati francosko republiko. Meni je absolutizem ljubši nego republika tatov in razbojnikov. Konečno zahteva govornik, da se voli grajalni odsek, ker mu je Kronawetter očital pobalinstvo. Po nekem prepisu posl. dr. Luegerja in Neuwirtha govorili so še posl. Kronawetter, Gessmann in Richter, na to pa se je vsprejela točka „Državni zbor“ z veliko večino, ker je tudi levica zanjo glasovala. Predsednik pokliče posl. Gessmanna k redu, ker je razžaljivo govoril o Franciji in zaključil sejo.

V seji dne 30. novembra posl. Kaiser razmotrava zadnji Taaffejev govor in pravi, da je ta levičarje močno iznenadil in ujezil, konečno se govornik izjavi za neposredne volitve v kmetskih občinah in je za to, da se nemški jezik proglasi za državni jezik. Posl. dr. pl. Kraus napada sedanji vladni zistem, ki je prenevaren in se upira zdravi reformi tiskovnih razmer, društva in shode pa razpušča brez povoda. V Liberech kršil se je princip avtonomije. Govornik kritikuje tudi delovanje poljedelskega in pravosodnega ministra. Posl. dr. Vašaty toži v tem, ker se narod češki obrekava in se to obrekovanje po inozemstvu širi in odločno zavrača napade na Francijo, katere je v prejšnji seji izustil neki poslanec. Francoski in češki narod simpatizujeta. Govornik dokazuje, da sta Morava in Šlezija deželi češke krone in obsoja vladni zistem, ki tu nemščino v uradu in v šoli protežuje. Poslanec Weber pravi, da so nenemški narodi brez varstva, ker zanje ne veljata niti zakon niti pravo. Jednakopravnost se na nečuden način ruši. Ko je še poročevalec Meznik priporočal točko ministerski svet, vsprejela jo je zbornica z veliko večino.

V seji dne 1. decembra pričela se je razprava o dispozicijskem fondu. Mej poslanci vladalo je veliko vznemirjenje in mej poslušalci veliko zanimanje za tek in izid razprave. Posl. Prade, nemški nacionalec, pravi, da njegovi somišljeniki za to ne glasujejo za dispozicijski fond, ker ne zaupajo vladi. Vlada hoče posloviniti Avstrijo. Naša notranja politika je v nasprotju z unanjo. Pri nas podpira vlada samo Poljake, Nemci in Italijani se pa prezirajo. Govornik na to razpravlja o razmerah v Libercih in tirja, da se odstavi češki namestnik grof Thun in pravi, da o češkem državnem pravu še govoriti ni, pač pa o nemškem državnem pravu, veljavnem za kraljevine in dežele, ki so nekdanj pripadale nemški zvezi in mej katerimi so Češka, Morava in Šleska. Posl. Biankini član kluba neodvisnih hrvatskih in slovenskih poslancev pravi, da ima sedanja vlada reakcionarne smotre in ne vlada parlamentarno. Unanja politika naperjena je naravnost zoper Slovane, ter ima nemške tendence, notranja politika pa deluje na to, da razcepi Slovane. Govornik se potem bavi s hrvatskim državnim pravom, zahteva, da se združi Dalmacija s Hrvatsko in razpravlja o sedanjem političnem položaju in o razmerju grofa Taaffeja nasproti raznim strankam. Konečno govornik graja vlado, ker nič ne stori za Dalmacijo. Taaffe Dalmaciji ni nič koristil, pač ji je pa veliko škodoval. Posl. Romančuk, Malorus, pravi, da večine, kakoršno zahteva Plener ni moč sestaviti; tudi pravi, da se bode njegova stranka vedla kolikor mogoče nevtralnno in zahteva, da se vlada zanaprj bolj ozira na Maloruse nego doslej. Posl. pl. Plener pravi, da je levicarje grof Taaffe prevaral. Levica je stala na strani vladi v nadi, da se bode ozirala na njene težnje. Toda vlada pri važnih rečeh ni kazala dobre volje. Razprava o punktacijah se je preložila, kar je levico z veliko nezaupnostjo do vlade navdalo in pozneje prepričala se je celo, da grof Taaffe ne misli več resno na izvršitev punktacij. Vse je prenesla levica potrpežljivo in čakala preobrata sebi na korist, toda zastoj. Zadnji govor Taaffejev pokazal je namene sedanje vlade v pravi luči in je levico nepopisno presenetil. Taaffe opira se na stranko princa Schwarzenberga, ki se je izjavil za česko državno pravo in ki je v svojem govoru izrazil pomislke o dualizmu. Levici se očita, da tirja strankarsko ministerstvo, a v resnici je vedno le za koalicijsko ministerstvo. V vsem bode levica vedela varovati interese svojih volilcev in narodu svojemu ne bode delala sramote, potem naj pride, kar koli hoče. V tej situaciji ne more levica glasovati za dispozicijski fond, znak, da ne zaupa sedanji vladi.

V seji dne 2. decembra se je razprava nadaljevala. Posl. Jaworski izjavlja, da bodo Poljaki glasovali za dispozicijski fond, ker je državi potreben in izraža svojo zadovoljnost z vlado glede vnanje politike, ker je ta za avstrijske narode koristna. Potem govornik razmotrava politični položaj v parlamentu in pravi, da neče preiskavati, če je mej vlado in levico nastalo nesporazumljenje. Plenerjeva stranka je zlasti zato nezadovoljna, ker vlada ni hotela ali mogla sestaviti večine, ki bi bila nji po godu. Za sestavo večine treba je štiri pogoje izpolniti. Prvi pogoj je program, drugi, jednaka vrednost strank, tretji, da so dotične stranke dovolj številne in četrti, da se iz večine ne izključi nihče, kdor vsprejme program. Taka večina vladala je 11 let. Te večine ni sestavila vlada, ampak sestavile so jo stranke. Da se je ta večina razbila, temu kriva je vlada in češki poslanci, ki so svojo politiko premenili. Tudi danes bi bilo moč sestaviti tako večino na podstavi omenjenih pogojev. Jaz skušal sem tudi sestaviti tako večino, a ni šlo, ker se je levica branila napominanih pogojev. Mi smo zadovoljni z vladnim programom, ker je naši deželi v korist. Ker ni mogoče sestaviti večine na napominanej podlagi, ohranili smo si nevezane roke in na tem stališču ostanemo, dokler se ne posreči sestaviti take večine, kakoršno sem opisal. Posl. dr. Herold pravi, da vodita njegovo stranko načelo državnopravne samostalnosti Češke in

načelo enakopravnosti. Češki narod je potrpežljiv. Govornik dokazuje, da se stranka njegova ne more pridružiti drugim strankam in sestaviti z njim večine, dokler nima gotovosti, da bode vlada in dotične stranke premenile svoje vedenje proti narodu češkemu. Krizo je rešiti le, če se oživotvori avtonomija dežel in enakopravnost. Vlada nasprotuje češkemu državnemu pravu in potujčuje Čehi v Moravi in Šleziji. Govornik potem prijema levico rekoč, da nima trdne volje stopiti v opozicijo in ji prerokuje, da se ji ne bo lahko izplesti iz zagate, v kateri se sedaj nahaja. Levica tirja stalno večino in zahteva, da se bi ji drugi narodi pokorili. Ne dvomimo, da bi grof Taaffe storil levici to uslugo, ko bi jo le mogel, a poljski in Hohenvartov klub, bi odklonila tako zvezo. Konečno govornik levici očita, da je pozabila na svobodo in da ravno zato ni sposobna v Avstriji vladati. Posl. grof Hohenwart ugovarja Plenerju rekoč, da se glede punktacij v škodo levici ni kar nič zgodilo do danes, da torej nima povoda nasprotovati vladi. Taaffe je princu Schwarzenbergu zato odgovoril, ker ga je ta vprašal glede imenovanja češkega ministra, Plener pa ni ničesar vprašal. Pritožba, zakaj ni grof Taaffe ministra Kuenburga obvestil o svojem govoru, zdi se govorniku komična. Plener nima nikake pravice ugovarjati imenovanju češkega ministra. Glede dualizma rekel je govornik, da Ogerska nima najmanjše pravice pritoževati se, če se tu pri nas reče kaka beseda o nji, kajti stranka, ki je ondi na krmilu, zakrivila je to s svojim obnašanjem. Ministerski predsednik grof Taaffe pravi, da vlada stoji na podlogi ustave in ne bo tega stališča zapustila. Tudi razmerje z Ogersko zmatra za dognano in stalno organizacijo. Glede sedanje situacije se vlada drži prestolnega nagovora z dne 11. aprila 1891. Vkupno delovanje vseh zmernih strank je najbolje sredstvo, da se sestavi tudi od vlade kot potrebna spoznana trdna večina. Vlada bo vestno izpolnovala svojo dolžnost in skrbela, da se na Češkem doseže sprava. Vlada dovolitve dispozicijskega fonda ne zmatra za tako važno, da bi moglo to spremeniti nje stališča proti zmernim strankam. Posl. Schneider in dr. Pattai izjavljata, da bodo njihovi tovariši glasovali za dispozicijski fond, samo, da ne podpirajo židovskih liberalcev. Posl. Plener še enkrat precizuje stališče svoje stranke, razmotrava Jaworskega govor in skuša določiti, kakšne stranke bi se zamogle skleniti v zbornično večino. Oni, ki se trozvezni unanji politiki upirajo, ne morejo biti vsprejeti v večino. Večina, sestavljena iz strank, ki imajo o temeljnih pogojih državnega obstanka nepromostne nazore, je nemogoča. Po izjavah Jaworskega in Hohenwarta je sestava večine po željah levicarjev nemogoča. Grofa Taaffeja besedam ne bodo sledila nikaka dejanja. Govornik še enkrat izjavlja, da bo levica glasovala proti dispozicijskemu fondu. Posl. princ Schwarzenberg oglašuje se za stvaren popravek in pravi, da se on v svojem govoru ni uprl dualizmu, ampak samo rekel, da naj se nazori o dualizmu na Ogerskem pojasne. Besede moje niso bile naperjene proti dualizmu, temveč le proti one vrste ljudem, ki delujejo na to, da se ogerska polovica odcepi od monarhije. Ako pa ogerska zahteva spoštovanja od nas, smemo ga tudi mi tirjati od nje. Poročevalec Meznik obžaluje, da so Čehi tako razcepljeni mej seboj, da bo večina čeških poslancev glasovala proti fondu. Kritikujoč liberalce, pravi poročevalec, da je grof Taaffe zanje že toliko storil, da mu ničesar več storiti ni mogoče. — Na to vršilo se je glasovanje o dispozicijskem fondu in sicer po imenih. Za fond glasovali so člani poljskega, Hohenvartovega, in Coroninijevega kluba, krščanski socialisti, trentinski klub, Malorusi in nekateri divjaki. Zoper fond glasovali so pa levicarji, nemški nacionalci, Mladočehi, neodvisni hrvatsko-slovenski klub in Staročeh dr. Zucker, ter Lienbacher. Zbornica odklonila je dispozicijski fond s 167 proti 146 glasom.

— **Presvitli cesar** podaril je za napravo gasilnega orodja ognjegasnemu društvu v Kranjski gori 80 gld. in občini Leskovec 60 gld. iz svoje zasebne blagajnice.

— **Osebnosti.** V ljubljanski škofiji premeščeni so naslednji č. g. duhovni: Mihael Terček, kapelan in Schillingov beneficijant pri sv. Petru v Ljubljani, gre za administratorja in kapelana v Šmartin pod Šmarno goro; na njegovo mesto pride Mihael Bulovec, kapelan v Semiču; v Semiču gre Matija Novak, kapelan v Črnomlju; Ivan Pelc, kapelan v Št. Rupertu, je premeščen v Šmartin pri Litiji; Mihael Horvat, kapelan v Šmartinu pri Litiji, gre na Vinico; Albin Ilovski, kapelan na Mirni, gre za administratorja v Lozice; na njegovo mesto pride Anton Šmid, kapelan v Leskovcu; v Leskovcu pa gre France Krumpetar, kapelan v Prečini. — Na lastno prošnjo vpokojena sta učitelj v Beli Cerkvi g. Iv. Tršelič in nadučitelj v Cerkljah g. Andr. Vavken. — Notarski kandidat g. Emil Orožen imenovan je kot substitut za izpraznjeno notarsko mesto v Ribnici. — Ritmojster g. Edvard Hanslik, poveljnik žrebčarskega oddelka na Selu pri Ljubljani premeščen je v Olchowce v Galiciji, na njegovo mesto pride ritmojster g. Ivan Beutler pl. Heledenstern iz Piseka.

— **Pri občinski volitvi na Vrhnikih** voljen je bil županom gosp. Gabr. Jelovšek, svetovalci pa gg. Karol Mayer, Jožef Lenarčič, Jurij Grampovčan, Karol Obreza, Anton Komotar, Janez Brenčič, Jak. Žitko in Fr. Tašar. — V Sorici voljen je županom dosedanji župan in posestnik J. Gasser.

— **Pred porotnim sodiščem** bili so pri zadnjem zasledanju še obsojeni Alojzij Ehinger in Jož. Kny oba iz Gor. Avstrijskega zaradi tatvine, prvi na osem, drugi na štiri leta težke ječe, in Janez Tušek iz Rušenj zaradi hudodelstva uboja in težke telesne poškodbe na pet let težke ječe.

— **Izredni občni zbor «Dramatičnega društva»** bode dne 17. t. m. v društvenih prostorih. Začetek ob 7. uri zvečer. Dnevni red: 1.) Nagovor predsednikov; 2.) Razgovor o gledaliških razmerah slovenskih; 3.) Dopolnilna volitev 2 odbornikov; 4.) Slučajni predlogi.

— **Novi koleki.** Finančno ministerstvo naznanja, da se bodo z dnem 1. aprila 1893 izdali novi koleki.

— **Štrajk.** V Zagrebu so pričeli tiskarji zaradi slabe plače štrajk. Štrajk je splošen.

— **Na ulici umrl** je minolo soboto opoludne neki 50letni krojaški pomočnik J. Poje. Na sv. Petra cesti blizu frančiškanske cerkve zadela ga je kap in obležal je na mestu mrtev.

— **Shod avstr. trgovskih in obrtniških zbornic** vršil se je, kakor smo že poročali, danes dne 9. t. m. na Dunaji. Na dnevnem redu bilo je posvetovanje o novem načrtu zakona glede osobnega davka Ljubljansko trgovsko in obrtniško zbornico zastopala sta gg. zbornična svetnika Baumgartner in Kušar.

— **Bolnica zgorela.** V Sevnici zgorelo je poslopje, v katerem je bila tamošnja mala bolnica nastanjena.

— **Starega srebrnega denarja** dobila je tukajšnja cesarska blagajnica od 1. avgusta do 30. novembra t. l. za 198.000 gld. Mej denarjem bilo je največ križavcev in dvajsetic.

— **Lokalna železnica iz Poličan v Konjice** odprla se bode dne 15. t. m.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** vložilo je meseca novembra 516 strank 201.554 gld. 38 kr., vzdignilo pa 301 stranka 122.727 gld. 12 kr.

— **«Glasbena Matica»** priredi dne 15. decembra t. l. v deželnem gledališču velik koncert. Na programu so krasni zbori, katere bo izvajal do 100 osob močni pevski zbor s spremljevanjem sl. vojaške godbe.

— **Mrtvega našli** so dne 1. t. m. zjutraj v opekarnici v Kosezah pri Ljubljani nekega 34letnega Laha Jož. Moroso.

Zvečer zakurila sta s svojim tovarišem na tleh, da bi se grela. Pustivši živo žerjavico na tleh, šla sta k počitku. Zjutraj bil je imenovan Moroso mrtev, tovariš njegov pa ves omamljen.

— **Slovenski poslanci** izročili so minoli ponedeljek dve interpelaciji do ministerskega predsednika oziroma justičnega ministra. Prvo izročili so poslanci Šuklje, Klun in Ferjančič s tovariši. Ta interpelacija zadeva šolske razmere na Koroškem, razlaga velik boj koroških Slovencev za slov. šole in obsoja samooblastno postopanje raznih oblastij proti opravičenim zahtevam koroških Slovencev. Drugo interpelacijo izročil je poslanec Robič s tovariši. Ta zadeva neki nečuden čin c. kr. okrajnega sodišča v Svincu na Koroškem. Ondotni okrajni sodnik dal je namreč nekega kmeta za 24 ur zapreti, ker ni nemški znal.

— **Požar.** Minoli ponedeljek zvečer je nastal v podstrešji Windischgraetzove graščine Haasberg pri Planini ogenj. Tleti začel je neki tram, ki je vzdignjen v dimnik. Ker ni nihče ognja takoj opazil, je bila v kratkem času vsa streha nad srednjim delom graščine v plamenu. Da se je ogenj v kratkem vdušil, zahvaliti se je v prvi vrsti vsemu gasilnemu društvu v Planini, ki je takoj prihitelo na lice požara in jelo gasiti. Na pomoč prihiteli so tudi gasilci iz Postojine in Vel. Otoka. Skoda je precej znatna, kajti razun strehe poškodovani so prav močno tudi stropi.

— **Nove železnice.** Lastnik rudokopov g. Kajetan Faber na Dunaji dobil je od ogrskega trgovskega ministerstva dovoljenje, da sme zgraditi dve novi železniški progi. Prva bo šla iz dižavno-železniške postaje Leskovač v Samobor, druga pa od postaje Rakitje, ki bo na ravno imenovani železniški progi, v Zaprešic. Ob ednem prosil je podjetnik tudi pri avstr. vladi dovoljenja, da sme pričeti s tehničnimi pripravljalnimi deli za zvezo imenovanih novih železnic z našo dolensko železnico.

Marijacejske kapljice za želodec.

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerizu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (13—4)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.
Cena: 1 steklenice 40 kr.
dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijacejske kapljice za želodec prodajajo se prave: v **Ljubljani**: lek. Piccoli in lek. Svoboda; v **Postojni**: lek. Fr. Becarich; v **Skofji Loki**: lek. Karl Fabiani; v **Radovljici**: lek. Alex. Roblek; v **Novem mestu**: lek. Dom Rizzoh in lek. Bergmann; v **Kamniku**: lek. J. Močnik; v **Črnomlju**: lek. J. Blažek.